

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เชียงใหม่ นับเป็นศูนย์กลางของจังหวัดทางภาคเหนือ ของประเทศไทย เป็นเมืองตากอากาศ และเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นที่รู้จักในประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นที่ยู่อักกันดีทั่วโลก เนื่องจาก เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่เพียบพร้อมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันงดงาม รวมถึงแหล่งบันเทิงที่มีมากมาย จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีผู้คนมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนหลายล้านคนในแต่ละปี นอกจากนี้ นโยบายต่าง ๆ ของการพัฒนาเมือง หลักภูมิภาคตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ยังทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีอัตราการขยายตัวในทุกๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ประชาชนจากแหล่งต่างๆ เข้ามาพำนักอาศัย และเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองเชียงใหม่เพิ่มขึ้นมากมาย จนเชียงใหม่กลายเป็นเมืองใหญ่อันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร (วิทยา คติยามร, 2541) โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2544 ในเขตเทศบาลทั้งหมด 40 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นของประชากร 4,261 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร และคาดว่าจะมีอัตราของประชากรเพิ่มขึ้น 1.37 ต่อปี ทั้งนี้ ยังมีประชากรแฝงที่เข้ามาอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในช่วงกลางวันของแต่ละวัน สูงถึง 400,000 คน ต่อวัน (เทศบาลนครเชียงใหม่, 2545) ความหนาแน่นของประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้นนั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาความแออัดของประชากร ปัญหามลภาวะเป็นพิษ และโดยเฉพาะปัญหาขยะที่นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของเมืองเชียงใหม่ปัญหานี้

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2547 – 2550 ในส่วนของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของจังหวัดเชียงใหม่ นั้น จัดให้ปัญหาขยะเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สร้างจุดอ่อนให้กับจังหวัด อีกทั้งเชียงใหม่ยังเคยถูกเรียกขานว่าเป็นเมืองขยะอีกด้วย ทั้งนี้เพราะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้มีการขยายตัวด้านการผลิตและการบริโภคในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้น เป็นสาเหตุให้เกิดปริมาณขยะและของเสียเพิ่มขึ้นถึงวันละ 250 ตันต่อวัน (เทศบาลนครเชียงใหม่ : 2541) และจากการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยในอนาคตในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2558 คาดว่าจะมีขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2548 ถึง 305.55 ตันต่อวัน ดังแสดงในตารางที่ 1.1 (อ้างใน วรรณภา จูดิธนานนท์, 2545)

ตารางที่ 1.1 การพยากรณ์จำนวนประชากรและปริมาณมูลฝอย ปี พ.ศ. 2543 - 2558 ของเทศบาลนครเชียงใหม่

ปี พ.ศ.	ประชากรท้องถิ่น	ประชากรแฝง	รวม	ปริมาณมูลฝอย (ตัน / วัน)
2543	183,272	98,897	282,169	282.17
2548	197,481	108,065	305,546	305.55
2558	229,184	181,900	361,084	361.05

ที่มา: รายงานการประเมินสภาพสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2539

หมายเหตุ: 1. จำนวนจากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1 กก. / คน / วัน

2. ประชากรแฝง ได้แก่ นักท่องเที่ยว นักทัศนาจร นักเรียน / นักศึกษา แรงงานในกิจการค้าและบริการ แรงงานในอุตสาหกรรมและประชากรเคลื่อนย้ายรายวัน

การขยายตัวและการเพิ่มขึ้นของประชากร ประกอบกับสภาพปัญหาการจัดการขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมืองขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2541 ซึ่งส่งผลกระทบต่อต่างๆ มากมาย ด้านสิ่งแวดล้อมอันมีทัศนียภาพที่ดูสะอาด ขยะที่อยู่เกลื่อนเมือง แลดูสกปรก ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นที่น่ารังเกียจ แก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงและ ผู้พบเห็น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเมืองสำคัญของประเทศไทย มีวัฒนธรรมล้านนาที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่สวยงาม แต่หากได้มาพบเห็นความสกปรกของขยะ นักท่องเที่ยวคงขาดความประทับใจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง และการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นอย่างมาก อีกทั้งขยะยังเป็นแหล่งเพาะและแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลและขยะเปียกที่แบคทีเรียทำหน้าที่ย่อยสลายเชื้อโรคตามขยะจะแพร่ไปกับน้ำ แมลง หนู และสุนัขที่มากดมหรือคุ้ยเขี่ย เช่น เชื้อที่ทำให้เกิดโรคอหิวาต์ ไทยฟอยด์ และโรคบิด และหากขยะต่างๆ ตกกลงไปในแหล่งแม่น้ำลำคลอง และท่อระบายน้ำ จะทำให้แหล่งน้ำคั่งเงิน การไหลของน้ำไม่สะดวก จึงทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมขึ้นได้ง่าย นอกจากนี้ขยะยังสร้างมลพิษต่างๆ ขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางน้ำ ในลักษณะต่างๆ เช่น ทำให้น้ำเน่าเสีย น้ำเป็นพิษ น้ำที่มีเชื้อโรคและน้ำที่มีคราบน้ำมัน เป็นน้ำที่ไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์น้ำ และยังคงสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงคุณภาพของน้ำ และมลพิษทางอากาศ เนื่องจากการเผาขยะทำให้เกิดควันและจี้เถ้า การหมักหมมและเน่าสลายของขยะ จะก่อให้เกิดก๊าซพิษและ

ส่งกลิ่นเหม็น ไม่เพียงเท่านั้น บริเวณที่มีขยะอยู่เป็นจำนวนมากบริเวณพื้นดินจะสกปรก และมีสภาพเป็นเกลือ ค่าง กรด หรือมีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตในดิน ตลอดจนทำให้ดินเสื่อม สมบัติทางกายภาพของดินเปลี่ยนแปลงไป เช่น โขเคียมทำให้เนื้อดินแตกร่วน ดังจะเห็นว่าผลกระทบที่มาจากขยะ ก่อความรำคาญและบั่นทอนสุขภาพของมนุษย์ สร้างก๊าซพิษ ส่งกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ตลอดจนสร้างมลพิษทางน้ำและอากาศ สร้างทัศนะที่อูจาดต่อผู้พบเห็น นอกจากนี้ยังมีขยะอีกหลายชนิดที่ติดไฟได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อแห้ง ซึ่งอาจนำไปสู่การเกิดอัคคีภัยได้ จากผลกระทบต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการ โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรวบรวมและกำจัด ซึ่งต้องอาศัยเจ้าหน้าที่เบะงบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมักมาจากสาเหตุต่างๆ ดังนี้ คือ

1. การขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด
2. การดำเนินการและดูแลรักษาระบบกำจัด ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
3. ขาดบุคลากรระดับปฏิบัติที่มีความรู้ ความชำนาญ
4. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ
5. แผนการกำจัดขยะมูลฝอยระดับท้องถิ่นยังไม่มี การพิจารณาดำเนินการในลักษณะศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม
6. ระเบียบและแนวปฏิบัติในเรื่องศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม ยังไม่เคยมีการกำหนดขึ้นอย่างชัดเจน
7. ยังมีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์น้อย
8. กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ เช่น ระเบียบให้ท้องถิ่นลงทุนและดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน
9. ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดจิตสำนึก ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องต่อการจัดการขยะมูลฝอย
10. ประชาชนที่อยู่ในเขต พื้นที่ใกล้เคียง ต่อต้านการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย

ขณะที่การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยงานรักษาความสะอาด กองอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า ยังไม่สามารถดำเนินการจัดการขยะได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยมีสภาพปัญหาการจัดการขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่หลายประการ (อ้างใน จุมพล อภิรติมัย, 2538) คือ

1. วิธีการจัดการมูลฝอยที่เทศบาลเลือกคือ การเทน้ำลงบนดินหรือในหลุมแล้วเผาบางครั้งก็ฝังกลบซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในท้องถิ่น

2. ปัญหาการจัดการที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัดมูลฝอย มีการต่อต้านจากประชาชนที่อยู่ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง เพราะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิธีการกำจัดที่เทศบาลดำเนินการอยู่

3. ปัญหาจากการบริหาร จัดการเกี่ยวกับปัญหาขยะของผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ในการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ทราบวิธีการกำจัดขยะและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการมูลฝอยของเทศบาล

4. ปัญหาการเพิ่มจำนวนของมูลฝอยที่เกิดจากประชาชนที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว

จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาได้อย่างล่าช้า และไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน จึงเกิดการรวมพลังประชาชนผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหามาตั้งแต่เกิดปัญหาขยะที่เกิดขึ้น โดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ จึงได้มีการกำหนดนโยบาย และ โครงการต่างๆ โดยมุ่งเน้นในกาแก้ไขปัญหามาตั้งแต่เกิดปัญหาขยะ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น โครงการถนนสวย ซอยสะอาด เพื่อให้สภาพพื้นที่ในบริเวณเขตเทศบาลมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม มีการกวาดขยะ และกำจัดหญ้าในที่สาธารณะ ไม่ให้เกิดขยะตกค้าง เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็น และแขกผู้มาเยือน กิจกรรมนัดทิ้งขยะ นัดเก็บขยะ เพื่อให้การทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชน และการจัดเก็บของรถเทศบาลสอดคล้องกัน โดยขอความร่วมมือจากประชาชนให้ทิ้งขยะเป็นเวลา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขยะตกค้างตามที่ประชาชนร้องเรียนมา โครงการรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอยในโรงเรียนกับจังหวัดเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อปลูกจิตสำนึกในการแยกขยะในเยาวชน และให้ตระหนักว่า ขยะนั้นสามารถขายได้ และยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อหาหนทางลดปริมาณขยะ เป้าหมายคือ นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 265,994 คน โครงการรณรงค์ร่วมใจทำเมืองเชียงใหม่ให้สะอาด เพื่อพัฒนาบำรุงรักษาเมืองเชียงใหม่ ให้เป็นเมืองที่สะอาด ซึ่งได้จัดกิจกรรมพัฒนารักษาความสะอาด ถนน ครอบคลุม ซอย และสถานที่สาธารณะ พัฒนาลำน้ำปิง ทำความสะอาดรอบคูเมือง และการขอความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาความสะอาดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเมือง เชียงขวัญหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันรักษาความสะอาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการเชียงใหม่เมืองน่าอยู่ โดยมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่องให้มีความน่าอยู่ ทั้งทางด้านสภาพแวดล้อมและด้านคุณภาพชีวิต ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข

ทั้งกายและใจ มีความสะดวกสบาย ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน มีบ้านเมืองที่สวยงาม สะอาด มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าอาศัย โดยได้จัดให้มีแผนในการพัฒนาและกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ระดมความคิดเห็น ร่วมกันดำเนินการจัดระบบการแก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน โดยได้มีการมุ่งเน้นพัฒนาในด้านต่างๆ ส่วนในด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้น ได้มีการเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย การจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันทีทันที่ รวมถึงการศึกษาระบบการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยในระบบที่เหมาะสมกับท้องถิ่นให้มากที่สุด อีกทั้งยังมุ่งเน้นการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตลอดจนการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ให้มีวินัยในการรักษาความสะอาดเพื่อความสวยงามของบ้านเมือง โครงการต่างๆ เหล่านี้ เป็นแนวทางการจัดการขยะ และรักษาสิ่งแวดล้อม ที่ถูกหลักสุขาภิบาล ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชน แต่กลับสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา ซึ่งสามารถลดปัญหาการคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้

ผู้ศึกษาจึงมีคำถามสำหรับผลกระทบจากปัญหาขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ ถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาขยะมูลฝอยว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นเช่นไรและจะมีแนวทางในการจัดการปัญหาขยะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างยั่งยืนได้อย่างไร ประชาชนผู้ก่อให้เกิดขยะจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้หรือไม่ อย่างไร ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาหาผลกระทบจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลและแนวทางในการจัดการปัญหาขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการจัดการปัญหาขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ รวมทั้งหมด 4 เขตการปกครอง คือ แขวงนครพิงค์ แขวงเม็ງราย แขวงกาวิละและแขวงศรีวิชัย ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 40 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม 14 ตำบล คือ ตำบลช้างม้อย ตำบลหายยา ตำบลศรีภูมิ ตำบลวัดเกต ตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ ตำบลสุเทพบางส่วน ตำบลป่าแดดบางส่วน ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลหนองป่าครั่งบางส่วน ตำบลท่าศาลาบางส่วน ตำบลป่าตัน ตำบลหนองหอยบางส่วน และตำบลช้างเผือกบางส่วน

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองแขวงนครพิงค์ แขวงเม็ງราย แขวงกาวิละ และแขวงศรีวิชัย

โดยประชากรที่ศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ประชาชนทั่วไป ชนชั้นกลาง และผู้ประกอบการ

กลุ่มชนชั้นกลางที่อาศัยและ/หรือทำงานประจำในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 65,686 คน (ข้อมูลจากจำนวนหลังคาเรือนผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในทะเบียนราษฎร, 2546)

กลุ่มผู้ประกอบการในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 24,957 คน (ข้อมูลจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครเชียงใหม่, 2546)

1.3.3 ขอบเขตของเนื้อหา

ทำการศึกษาตามประเด็นและกรอบเนื้อหาดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาสถานการณ์ทั่วไปของปัญหา
2. ศึกษาระดับความรุนแรงของปัญหา
3. ศึกษาผลกระทบของปัญหา
4. ศึกษาศึกษาสาเหตุหลักของปัญหาและคาดการณ์แนวโน้มการเกิดปัญหาในอนาคต
5. ศึกษากลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้สร้างปัญหา ผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหา และ ผู้ที่น่าจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหา

1.3.4 ขอบเขตทางด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาโดยการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามในช่วงเดือนมีนาคมถึงตุลาคม พ.ศ.2546

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำ ดังต่อไปนี้

ขยะมูลฝอย หมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้วซึ่งส่วนใหญ่เป็นของแข็งจะเน่าเปื่อยได้หรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง เถ้า ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฟุ่น ละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อูจจาระ และปัสสาวะของมนุษย์

ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือทำธุรกิจในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่และกิจกรรมหรือธุรกิจนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่และต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งในที่นี้หมายถึงชนชั้นกลางและผู้ประกอบการ

ชนชั้นกลาง หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพใด ๆ ที่มีรายได้ประจำทั้งจากภาครัฐและเอกชน เฉลี่ยตั้งแต่ 6,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา และสามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยพำนักอาศัยหรือทำงานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผู้ประกอบการ หมายถึง ประชาชนผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือเจ้าของธุรกิจ หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหารงานของสถานประกอบการ บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ซึ่งดำเนินกิจการอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผู้อาศัยอยู่ในเขตชุมชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพร่วมกัน มักประกอบด้วย บ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียน ร้านค้า และสถานประกอบการอื่น ๆ ซึ่งการประกอบกิจกรรมของคนหรือสัตว์ที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ผลกระทบ หมายถึง สภาวะ ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ที่ดำเนินไปแล้ว ทั้งด้านบวกและด้านลบของกิจกรรม / โครงการต่าง ๆ ของการจัดการปัญหาขยะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่